

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Ostenditur co[n]sonantia doctrinae Augustini in hac materia de iustitiae
& boni operis dilectione, & gratiae necessitate ad hoc praestandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT NONVM.

Ostenditur consonantia doctrinæ Augustini in hac materia de
iustitiâ & boni operis dilectione & gratiæ necessitate
ad hoc præstandum

Hæc si rectè juxta declaratam Au-
gustini mentem intellecta fuerint,
statim evanescet omnis illa dissonan-
tia, quæ quidam offensi in absurdas
sexcentisque locis Augustini testimonijs repug-
nantes imaginationes lapsi sunt, quibus do-
ctrinam ejus liquidissimam, divissimamque
ad Aristotelicam commenta detorserunt. Vna
enim & æquabilis apparebit facies eloquio-
rum & sententiarum ejus. Verissimum quippe
mox apparebit nullum esse posse opus bonum,
nullam operis faciendi voluntatem bonam,
nisi sit cupiditas boni, hoc est nisi bonitas ejus
& iustitiâ diligatur; quam nisi diligit, non-
dum bene sit bonum, nec sit in corde quod fieri vide-
tur in opere. Necessè est enim, ut aliud quip-
piam diligat ex cuius vel retinendi vel asse-
quendi voluntate opus ex objecto bonum,
sive bonitatis sive iustitiæ dilectione operetur.
Proinde necessario rei temporalis amore
vel timore, hoc est vitiosa creaturæ fruen-
diæ cupiditate vel pœnæ formidine, quorum
utrumque ab Augustino, juxta sapientissimè in-
culcata in alio tractatu principia, reproba-
tur.

Vide supra
lib. 2. de sta-
tu naturæ
cap. 1.

Apparebit etiam continuò quid sibi velit
illæ Augustini phrasæ, opus fieri debere dile-
ctione iustitiæ, delectatione & cupiditate boni; vo-
luntate beneficiendi; oportere ut in beneficiendo
nos delectet bonum; ut nos delectet quod præcipit
Deus, ut ametur quod agendum est, ut condelecte-
mur legi Dei, & similia quæ supra recensui-
mus.

Apparebit etiam quid sibi velit quod ani-
mus à peccandi affectu liber esse non possit,
nisi à peccato absteatur, delectatione boni, &
amore iustitiæ; nisi ipsum non peccare del. det;
nisi caveatur peccatum quia iniustum est, cuius-
modi locutionibus Augustinus scater. Nam
hæc omnia nihil aliud sibi in Augustino vo-
lunt nisi animum esse debere in bene agendo
ab omni cupiditate creaturæ & consequenter
pœnæ timore qui nascitur ex cupiditate va-
cuum, ut per castam, nullaque externâ con-
sideratione vitiatam dilectionem in sola ope-
ris ac legis Dei præcipientis iustitiâ & veritate
figatur. Hæc autem bonitas & iustitiâ non
est illa quam Peripatetici, imaginantur, operis
humani moralis dignitas, splendor, honestas,
aut quocunque alio nomine voces. Nam ta-
lem operis quantumcunque honesti voluntatem
Augustinus ex professo, & res ipsa vult
superbiam, & non in creatore sed creatura
gloriantem voluntatem improbat, sicut su-
pra fufus explicuimus. Sed est illa incom-
mutabilis iustitiâ atque bonitas, hoc est stater-

Vid. lib. 4.
de statu na-
turæ cap. 1.
p. 10. 11. 12.

33.

na veritas, & lex omnipotentis Dei, quam in
æternitate certissimus, cum aliquid ex ejus re-
gula conspecta velut consonum aut dissonum
probamus aut improbamus. Hæc autem ius-
titiâ, hæc bonitas, hæc veritas, tanquam in-
commutabilis lex, omnis bonitatis, aut ius-
titiæ, aut veritatis, quam videmus in creaturis,
non est alia nisi ipse Deus, qui non inquit
idoli ut ipse loquitur, aliquo phan. asmate
cujuscunque creaturæ sed ut veritas, ut ius-
titiâ, ut bonitas, ut sapientia cogitandis &
amandis est.

Hinc etiam apparebit cur divinitus disti-
cta Spiritus sancti charitate opus sit, ut ani-
mus in quocunque tandem opere a peccato
liber sit: vel ut opus quocunque bonum, aut
iustum, aut rectum sine peccato operetur.
Nimirum quia ista puritas iustitiæ & veritatis
quæ non est alia nisi Deus, non potest illo
modo à creatura diligi nisi ejus dilectio divi-
nitus inspiretur: juxta certissimam Apostoli
regulam. *Charitas Dei diffusa est in cordibus no-
stris per Spiritum sanctum qui datus est nobis.* Et
illam Augustini, *Liberum arbitrium ad malum
sufficit; ad bonum vero nihil est, nisi adveniat ab
omnipotenti bono: quæ in omnibus ejus operibus
decantata est.* Itaque ista vera ratio est,
cur cum in libro de Spiritu & littera sexcen-
tes istam *amorem iustitiæ qui in omnibus ope-
ribus bonis tanquam genuinus charitatis fra-
ctus emicare deberet, commendare & incul-
care statueret, statim in initio libri objectum
istius amoris explicans, Nos docemus, inquit,
humanam voluntatem sic divinitus adjuvari ad fa-
ciendam iustitiam ut accipiat Spiritum sanctum,
quo fiat in animo eius delectatio, dilectio, & am-
ILLIUS ATQUE INCOMMUTABILIS BONI
QUOD DEVS EST.* Cujus causam statim
reddens, exponit per delectari & amari id quod
agendum & quo nitendum est. Et in decursu
cui in sexcentis inculcasset dilectionem ius-
titiæ per Spiritum sanctum in animo fieri de-
bere, hoc etiam vocat ibidem ut bonum Dei
quod diligunt, sit Deus ipse quem diligunt, quia
ista forma sempiterna bonitatis iustitiæque
quæ diligitur non aliud est quam summum
atque incommutabile bonum & Deus ipse
quem diligunt.

Hinc denique intelligitur quando Deus
per Prophetam pollicetur, *Dabo legem meam in
visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam,*
vel quando toties dicit Augustinus locum
illum exponendo, quod per Spiritum sanctum
*Lex Dei, adeoque iustitiâ in cordibus scribatur
quam culpa deleverat; nullo modo hæc intelli-
genda esse de iustitiâ qua homo formaliter
iustus*

725

justus esse dicitur, hoc est de habitu charitatis, sed de iustitia illa exemplari, quæ est æterna lex Dei & ipse Deus. Nam illam intelligit quando sexcenties dicit opus legis, iustitia dilectione esse faciendum, & nos intrinsecus habitantem legis iustitiam dilecturos; & in imo affectu legis iustitiam amplecturos. Distinguit enim apertissimè legis iustitiam ab ipso affectu, seu actu charitatis qua diligitur ipsa legis iustitia. Itaque iuxta sanctum Augustinum non ipsa charitas tanquam hominis iustitia in corde scribitur, sed ipsa æterna & incommutabilis iustitia, quæ est Deus noster, & unde habet lex omnis temporalis quicquid iusti continet, significatur scribenda in visceribus per charitatem; & hæc iustitia sic scripta est istud mentis bonum, intelligibile bonum quod commemorat; ut bonum Dei quod diligitur, sit Deus ipse quem diligit. Nam charitas iuxta sanctum Augustinum est potius vinculum illud & quasi gluten quo iustitia illa seu Deus, conjungitur homini ut ejus particeps fiat; unde ad illa verba Psalmi: Agglutinata est anima mea post te, dicit Augustinus: Vbi est ipsum gluten? IPSVM GLUTEN CHARITAS EST. Charitatem habet, quo glutine agglutinetur anima tua post Deum. Et adhuc inferius, Quid facit? Non enim rapitur erant gluten, quo adhaesit anima mea post te. Charitas igitur vinculum glutinosum est; quasi unio ipsa qua Deus iustitia sempiterna cordi conjungitur & inscribitur; ut anima mortua per ipsam substantiam Dei charitate sibi conjunctam vivificetur & sanctificetur; & particeps fiat Dei, eo magis ac magis quo arctius & profundius ei per charitatis incrementum copulatur. Unde Augustinus in Ioannem scribens, cum præmississet pietatem, pulchritudinem, castitatem, veritatem esse immutabilem; mutabiles autem esse pios, pulchros, castos, veraces, adijcit: Deus igitur incommutabilis est, anima mutabilis. Quanto capit anima ex Deo, unde sit bona, participando sit bona, quomodo tuus oculus participando videt. Quia ergo anima participando sit bona, si mutata caperit esse mala, bonitas manet, cuius erat particeps bona. Bonitatis enim cuiusdam particeps facta est, cum bona esset qua mutata in peius integra bonitas permanet. Si recedat anima & mala fiat, non immutatur bonitas, si revertatur & bona fiat non crescit bonitas. Factus est oculus tuus particeps lucis huius & vides. Clausus est, hanc lucem non nuntiasti: Apertus est, hanc lucem non auscisti. Hæc data similitudine fratres intelligite, quia si pia est anima, est pietas apud Deum, cuius sit particeps anima; si est casta anima, est castitas apud Deum, cuius est particeps anima: Si bona est anima, est bonitas apud Deum, cuius particeps est anima: Si est verax anima, est veritas apud Deum, cuius est particeps anima: cuius particeps si non fuerit anima, omnis homo mendax. Et in alio tractatu participationem istam declarat fieri, quatenus per ipsam substantiam Dei anima vivificatur, sicut corpus per ipsam substantiam animæ: Insinuavit nobis (Dominus Iesus) animam humanam & mentem rationalem qua inest homini, non inest pecori, non

A vegetari, non beatificari, non illuminari, nisi ab ipsa substantia Dei. Et quamvis leniri & offendiposita etiam per corporis sensus; beatitudinem tamen eius qua sit beata ipsa anima; non fieri nisi participatione illius vita; semper viva, incommutabilis; æternæque substantia qua Deus est; ut quomodo anima qua inferior Deo est, id quod ipsa inferior est, hoc est, corpus facit vivere; sic eandem animam non facit beatè vivere nisi quod ipsa anima est superius &c. Hæc est religio Christiana ut colatur unus Deus non multi Dii: quia non facit animam beatam nisi unus Deus. Participatione Dei sit beata. Non participatione sanctæ animæ sit beata infirma anima; nec participatione Angelis sit beata sancta anima, sed si quarit beata esse infirma anima, quarat unde beata sit sancta anima. Non enim beatus efficietis ex Angelo tu, sed unde Angelus vult & tu. Quæ autem beatitudinis, eadem planè & vivificationis & sanctificationis ratio est, prout ipse etiam in eodem tractatu tangit: Nec possunt vivere animæ nisi earum vita sit Deus, sicut ipsa sunt vita corporum &c. Unde anima moriuntur cum per peccatum earum vita quasi expirat & abscedit Deus. Nempe vera sunt ista omnia quia per ipsam charitatem velut unionem, vinculum, & gluten utriusque, anima intimè conjungitur Deo & sit particeps ejus, ipsaque participatione beata, pia, sancta, verax, iusta, quæ nihil istorum per seipsam esse potest: quemadmodum per unionem anima intime conjungitur corpori nec sit quod ipsa est, sed particeps ejus, vivum, agile, vegetabile, sensitivum &c. qua discedente moritur ac dilabitur. Ex quibus facile intelligitur, quo pacto & sensu per charitatem lex Dei & iustitia Dei, non illa nostra habitualis qualitas, sed illa sempiterna iustitia & veritas Dei scribatur in visceribus & corde nostro, ut quemadmodum hoc Augustinus explicat, ei amore coherendo signetur, tanquam ex annulo cera, illi, affixus habeat imaginem eius. Hanc doctrinam de iustitiæ dilectione huc usque ab Augustino traditam à Peripateticis remotissimam, si quis eorum non intelligat, oret Deum ut intelligat. Quod si quis rideat me ista dicentem, inquit quodam loco, & ego doleam ridentem me. Quod si in Augustino, intelligendo me falli putet, videat ne forsan ipse fallatur. Testimonia enim tam evidentiâ sunt, totiusque doctrinæ tam accurata consonantia, ut non possit in alios sensus sine apertissima absurditate torqueri. Ad me quod attinet, hoc ingenuè profiteor difficile me reperire posse in Aug. doctrinam crebrius, clarius, & inculcatius traditam quam eam de qua loquimur. Ut nisi lectoris tædio parcere voluissem, non operosum fuisset (absit dicto arrogantia) iustur opus de hac sola difficultate elaborare. & quemlibet Peripateticum contradictorem quæ eam ab Augustini auctoritate remotum vellet, testimoniorum copiâ & claritate, totiusque doctrinæ sancti Augustini mole & consonantiâ opprimere.

Hh CAPVI

Phil. 25

16 Psal. 62

Philom.

725. 37

10. Confess.

725. 23

10. Ioan.

10. Psal. 70.

10. Confess. cap. 12.